

Sygn. akt II UK 4/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 sierpnia 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Kuźniar (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Bogusław Cudowski

SSN Maciej Pacuda

w sprawie z wniosku W. W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych

o emeryturę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 6 sierpnia 2013 r.,

skargi kasacyjnej wnioskodawczynie od wyroku Sądu Apelacyjnego [...]

z dnia 5 lipca 2012 r.,

oddala skargę kasacyjną.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 5 lipca 2012 r., Sąd Apelacyjny oddalił apelację wnioskodawczynie W. W. od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 3 lutego 2012 r., którym oddalono jej odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 26 września 2011 r., wstrzymującej od dnia 1 października 2011 r. wypłatę emerytury przyznanej od dnia 1 kwietnia

2007 r., w związku z nierozwiązaniem stosunku pracy z Zespołem Szkół [...], w którym pracuje od dnia 1 września 1971 r. (obecnie na urlopie bezpłatnym w związku z podjęciem pracy na stanowisku kuratora), oraz Kuratorium Oświaty [...], w którym pracuje od dnia 1 września 2002 r. do chwili obecnej.

W bezspornych okolicznościach faktycznych Sąd Apelacyjny zaaprobował (za Sądem pierwszej instancji) zastosowanie przez organ rentowy art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych dodanego, od dnia 1 stycznia 2011 r., przez art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726), który stanowił o zawieszeniu prawa do emerytury bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Przepis ten – stosownie do art. 28 ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych – miał zastosowanie do emerytur przyznanych przed dniem 1 stycznia 2011 r. (dniem wejścia w życie tej ustawy), poczynając od dnia 1 października 2011 r.

Sąd drugiej instancji wskazał także, że wobec wyroków Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 listopada 1995 r., K 23/95 (OTK 1995, nr 3, poz. 14), oraz z dnia 17 lipca 1996 r., K 8/96 (OTK 1996, nr 4, poz. 32), zarzuty apelacji co do niekonstytucyjności zastosowanych wobec wnioskodawczynie przepisów są nieuzasadnione, a zarówno decyzja organu rentowego jak i wyrok Sądu pierwszej instancji są zgodne z obowiązującymi przepisami (art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, jednolity tekst; Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.).

W skardze kasacyjnej od tego wyroku, zaskarżając go w całości, pełnomocnik wnioskodawczynie zarzucił naruszenie prawa materialnego – art. 2, 8 ust. 2, 32, Konstytucji RP, a w konsekwencji „wydanie orzeczenia z uwzględnieniem naruszających Konstytucję przepisów art. 103a w związku z art. 28 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w brzmieniu ustalonym art. 6 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw”, oraz przepisów postępowania – art. 328

§ 2 w związku z art. 391 § 1 k.p.c., wniósł o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania wraz z orzeczeniem o kosztach postępowania, w tym kosztach zastępstwa procesowego.

W złożonej w dniu 26 kwietnia 2013 r. „zmianie uzasadnienia podstaw kasacyjnych”, pełnomocnik wnioskodawczynie wskazał, że „w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r., sygn. akt K 2/12 i opublikowaniem jego uzasadnienia, na zasadzie art. 398¹³ § 3 k.p.c. (...) zmienia uzasadnienie podstaw kasacyjnych w skardze kasacyjnej z dnia 24.09.2012 r. Zdaniem powódki wyrok Trybunału Konstytucyjnego (...) zakreśla stan prawny, jaki będzie obowiązywał w chwili wyrokowania w niniejszej sprawie”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 398¹³ § 1 i 2 k.p.c., Sąd Najwyższy rozpoznaje sprawę w granicach skargi kasacyjnej i jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia, jeżeli skarga nie zawiera zarzutu naruszenia przepisów postępowania lub gdy zarzut taki okaże się niezasadny.

Podniesiony jako jedyny w ramach kasacyjnej podstawy naruszenia prawa procesowego zarzut obrazy art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. nie może być uznany za zasadny. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że odpowiednie stosowanie art. 328 § 2 k.p.c. do uzasadnienia wyroku sądu drugiej instancji oznacza, że uzasadnienie to nie musi zawierać wszystkich elementów uzasadnienia wyroku sądu pierwszej instancji, ale takie elementy, które ze względu na treść apelacji i na zakres rozpoznawanej sprawy, wyznaczony przepisami ustawy, są potrzebne do rozstrzygnięcia sporu przez sąd odwoławczy, zaś zarzut taki nadto tylko wtedy może być skuteczny, jeżeli uchybienie to mogło mieć wpływ na wynik sprawy, przy czym wykazanie tej okoliczności obciąża skarżącego, wreszcie - zarzut naruszenia art. 328 § 2 w związku z art. 391 § 1 k.p.c. może być usprawiedliwiony tylko w tych wyjątkowych okolicznościach, w których treść uzasadnienia orzeczenia sądu drugiej instancji uniemożliwia całkowicie dokonanie oceny toku wywodu, który doprowadził do wydania orzeczenia lub w przypadku

zastosowania prawa materialnego do niedostatecznie jasno ustalonego stanu faktycznego, w takiej sytuacji zaskarżone rozstrzygnięcie nie poddaje się bowiem kontroli kasacyjnej (por. np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2012 r., II CSK 614/11 oraz 5 września 2012 r., IV CSK 76/12). Takich wad uzasadnienie zaskarżonego wyroku nie zawiera, gdyż jasno z niego wynika zarówno podstawa faktyczna rozstrzygnięcia przyjęta za Sądem pierwszej instancji, jak i jego podstawa prawna.

Wstępnie należy wskazać, że po wydaniu zaskarżonego wyroku, Trybunał Konstytucyjny wyrokiem z dnia 13 listopada 2012 r., K 2/12 (Dz. U. z 2012 r., poz. 1285), uznał że art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w związku z art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji RP. W uzasadnieniu tego wyroku Trybunał zauważył, że w sprawie SK 45/04 kontroli poddano identycznie brzmiący, jak art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, art. 103 ust. 2a tej ustawy, między innymi stwierdzając, że „całkowite zawieszenie świadczeń w razie nierozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą nie ma charakteru arbitralnego i nie narusza zasady proporcjonalności, ponieważ odpowiada istocie konstytucyjnego prawa do zabezpieczenia społecznego i ma na celu realizację zadań państwa w zakresie zapewnienia pełnego, produktywnego zatrudnienia”, podkreślając, że „umożliwienie pobierania świadczeń emerytalnych bez przerwania działalności zawodowej wykracza poza konstytucyjny zakres prawa do zabezpieczenia społecznego po osiągnięciu wieku emerytalnego”. Przypomnieć należy, że art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, uznany w powołanym wyroku za zgodny z Konstytucją, został uchylony z dniem 8 stycznia 2009 r. na mocy art. 37 pkt. 5 lit. b ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o emeryturach kapitałowych (Dz. U. Nr 228, poz. 1507). Tym samym od dnia 8 stycznia 2009 r. do dnia 31 grudnia 2010 r. – do dnia wejścia w życie art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, dodanego do ustawy o emeryturach i rentach z FUS przez art. 6 pkt 2 ustawy z

dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw, nie istniał wymóg uprzedniego rozwiązania stosunku pracy jako warunku pobierania świadczeń emerytalnych.

Powołany wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r., w ocenie składu rozpoznającego skargę kasacyjną, nie znajduje zastosowania w okolicznościach rozpoznawanej sprawy. Określając jego skutki, Trybunał stwierdził, że „obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą - jako warunek realizacji nabytego prawa do emerytury - nie będzie miał zastosowania do osób, które nabyły to prawo w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r. Natomiast przepis ten pozostaje nadal w obrocie prawnym i znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury w momencie jego wejścia w życie i później, tj. od 1 stycznia 2011 r.”

Zgodnie z ustaleniami, wnioskodawczynie nabyła prawo do emerytury w dniu 1 kwietnia 2007 r. i fakt, że wypłata emerytury, a więc realizacja nabytego prawa, podlegała zawieszeniu, w związku z kontynuowaniem przez nią zatrudnienia, nie ma znaczenia prawnego, w tym sensie, że wskazane wyżej orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego, nie znajduje zastosowania w tej sprawie. W chwili nabycia przez wnioskodawczynię prawa do emerytury, to jest w kwietniu 2007 r., obowiązywał art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, stanowiący, że prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Jak już wyżej wspomniano, przepis ten został uchylony z dniem 8 stycznia 2009 r. i od tej daty możliwe było pobieranie emerytury, bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy, co w okolicznościach sprawy uzasadniało wznowienie przez organ rentowy, na wniosek wnioskodawczynie, wypłaty zawieszony emerytury od dnia 1 marca 2009 r. Taki stan prawny trwał do dnia 31 grudnia 2010 r., gdyż od dnia 1 stycznia 2011 r. obowiązuje art. 103a, znoszący możliwość pobierania emerytury bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy. Przepis art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS objął wszystkich emerytów, a więc nie tylko tych, którzy prawo do emerytury uzyskali od momentu jego wejścia w życie, ale również tych, którzy

przeszli na emeryturę wcześniej. Przy czym ci emeryci, którzy nabyli prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., na podstawie art. 28 ustawy zmieniającej z dnia 16 grudnia 2010 r., mogli ją pobierać bez rozwiązania umowy o pracę jeszcze przez 9 miesięcy od daty wejścia w życie zmiany, czyli do dnia 30 września 2011 r.

Tym samym skutki prawne, wynikające z wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r. nie znajdują zastosowania do sytuacji wnioskodawczynie, w stosunku do której art. 28 ustawy zmieniającej z dnia 16 grudnia 2010 r., ponownie wprowadzający wymóg rozwiązania stosunku pracy i uznany za niekonstytucyjny, w istocie nie pogorszył jej sytuacji prawnej (w chwili nabycia przez nią prawa do emerytury, obowiązywał art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS).

Z tych motywów orzeczono jak w sentencji, stosownie do art. 398¹⁴ k.p.c.